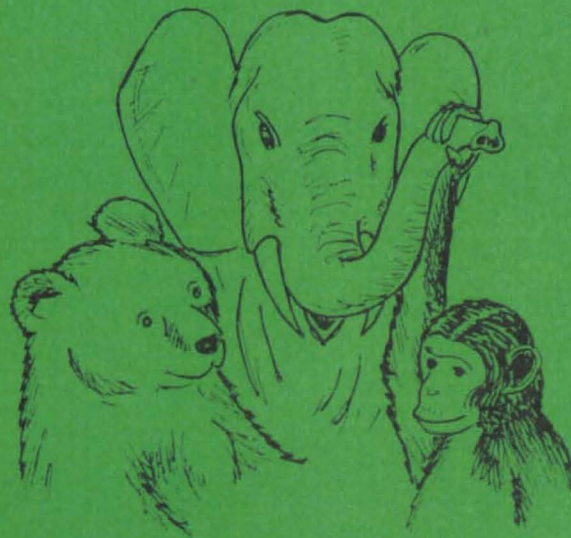

DE DIEREN ONDER MIJN DAK

lesbrief

VOORWOORD

'De dieren onder mijn dak' bevat drie verhalen die door Rina Hietbrink worden verteld in Nederlandse Gebarentaal. Rina vertelt één of meerdere verhalen aan maximaal twintig kinderen tussen vier en elf jaar. Hoe jonger de kinderen, hoe kleiner het groepje.

In deze lesbrief staan tien werkvormen die de leerkracht met de kinderen kan doen, voorafgaand aan de voorstelling als voorbereiding of na de voorstelling als verwerking. Bij iedere werkvorm staat aangegeven voor welke leeftijd de werkvorm geschikt is (O = onderbouw, M = middenbouw, B = bovenbouw).

De verhalen zijn gebundeld in het boekje 'De dieren onder mijn dak'.

Mieke Julien

Amsterdam, november 1995.

INHOUDSOPGAVE

1. Gebarennamen
 2. Wist je dat...?
 3. Dat zoeken we op
 4. Bewegen en dansen als ...
 5. Dierenboek of dierententoonstelling
 6. Elfjes over dieren
 7. Zo sterk als een beer
 8. Mijn eigen knuffelbeest
 9. Dierentuin van dozen
 10. Dierenkwartet
- Bijlage Woordenlijst**

GEBARENAMEN (M, B)

Vertel de kinderen het volgende:

De dieren in de verhalen hebben namen,

De olifanten heten Waaiwind, Sterke Slurf, Eentand, Waterruiker, Nachtkijker.

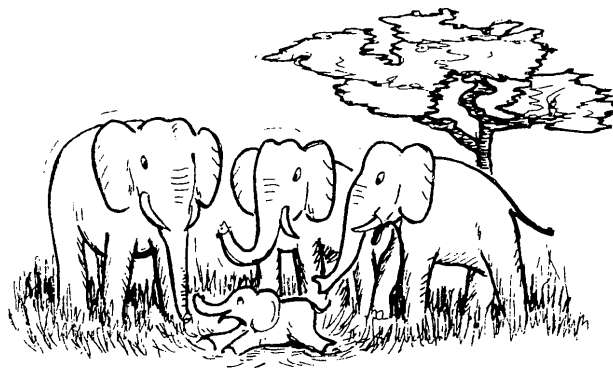
De beren heten Bo en Tra, Witte en Grijs.

De apen heten Baas, Bul, Bliksem, Bloesem.

Dove mensen hebben net als iedereen een naam. Ze heten Jan Bakker of Gerda de Jong. Maar dove mensen hebben vaak ook een gebarenaam. Een gebarenaam verwijst meestal naar het beroep van iemand, naar een hobby die iemand heeft, naar het uiterlijk van iemand of iets anders persoonlijk.

Geef enkele voorbeelden van gebarenamen van dove mensen. De gebarenaam voor Wim Emmerik is 'de W die danst', de gebarenaam voor Wil Hendriks is 'De W met het haar achter het oor'.

Vraag de kinderen wat hun gebarenaam is. Als kinderen nog geen gebarenaam hebben, kunnen zij die voor zichzelf en elkaar bedenken.

WIST JE DAT...? (O, M, B)

Vertel de kinderen de volgende weetjes.

Voor de oudere kinderen kun je de weetjes ook veranderen in vragen en er een quiz van maken. Dus:

- Hoe oud worden olifanten?
- Hoe zwaar weegt een slagand van een mama-olifant?
- Wie is de baas van de olifanten? Een man? Of een vrouw?
- Hoe lang duurt de winterslaap van de beer?

Geef er eventueel drie antwoorden bij, waaruit de kinderen het juiste antwoord kiezen.

Over olifanten

- De meeste olifanten zijn 'rechts-tandig'. Ze gebruiken vooral hun rechterslagand.
- Olifanten worden ongeveer 65 jaar oud.
- De slagand van een mama-olifant weegt ongeveer twaalf kilo. En van een papa-olifant ongeveer veertig kilo.
- Olifanten eten per dag ongeveer tweehonderd kilo. Ze eten gras, wortelen, bladeren, knollen, boomschors, zelfs hout en vruchten.
- Olifanten zijn ongeveer zestien uur per etmaal bezig met eten.
- Olifanten hebben per dag ongeveer zestig tot honderd liter water nodig.
- De baas van de kudde is een oude wijze vrouwtjes-olifant.
- Een kudde bestaat uit vrouwen en kinderen.
- Mannetjes-olifanten leven meestal alleen.
- Olifanten worden 's nachts geboren.
- Baby-olifantjes worden door iedereen geaaid en vertroeteld.

Over (bruine) beren

- Beren eten vlees (bijvoorbeeld herten), vis (zalm), vruchten en honing.
- In de winter doen beren een winterslaap. De winterslaap duurt vier tot zeven maanden.
- Tijdens de winterslaap bewegen ze niet, ze eten en drinken niet en ze plassen en poepen niet.
- Beertjes worden tijdens de winterslaap geboren. En meestal merkt hun moeder er niets van.
- Pasgeboren beertjes zijn klein. Ze kunnen niet zien. Ze hebben nog geen haren en tanden.
- Een mama-beer kan aan het voetspoor ruiken of het van haar kind is.

Over apen (chimpansees)

- Chimpansees eten vijgen, kokosnoten, andere vruchten, bladeren, insecten, mieren, bijen, honing, vogels en eieren.
- Chimpansees slapen in een boom. Ze maken een lekker bedje van takken en bladeren.
- Een baby-aapje hangt aan de buik van zijn moeder. Later zit het op de rug bij mama.

- Een baby-aapje hangt aan de buik van zijn moeder. Later zit het op de rug bij mama.
- Pas als een baby-aapje vier jaar is drinkt het niet meer bij de moeder.
- Als apen elkaar 'vlooiën' heeft dat niets met beestjes-vlooiën te maken. Ze halen vuil en huidschilfertjes uit de vacht.
- Als een chimpansee opgewonden is, gaat zijn haar recht overeind staan.
- Chimpansees gebruiken takken om honing uit een bijennest te halen.
- Chimpansees gebruiken ook stenen om noten te kraken.

DAT ZOEKEN WE OP (M, B)

De kinderen zoeken informatie op over olifanten (beren, apen) in boeken, door een videofilm te bekijken of door een dierentuin te bezoeken.

Geef jongere kinderen één vraag. Bijvoorbeeld: wat voor kleur heeft een olifant (beer, aap). Oudere kinderen kun je een vragenlijstje geven.

Mogelijke vragen:

- Waar leeft de olifant / (bruine) beer / chimpansee?
- Wat voor kleur heeft hij?
- Hoe loopt hij?
- Wat eet hij?
- Wat doet hij als hij kwaad is?

Laat de oudere kinderen ieder een door hen opgezocht gegeven over olifanten (beren, apen) op een vel schrijven en dat illustreren. Niet de vellen tot een boek. Leg het boek in de klas.

Laat jongere kinderen een tekening maken. Schrijf het antwoord dat zij hebben op de aan hen gestelde vraag bij de tekening. Bijvoorbeeld: een olifant is grijs. Niet de tekeningen tot een boek. Lees het boek aan de groep voor en laat steeds de tekening zien.

BEWEGEN EN DANSEN ALS... (O, M, B)

Vertoon een videofilm over olifanten, beren en/of apen of bezoek met de kinderen de dierentuin. Vraag de kinderen goed te letten op hoe de dieren bewegen.

1. Laat de kinderen vrij door de ruimte bewegen.

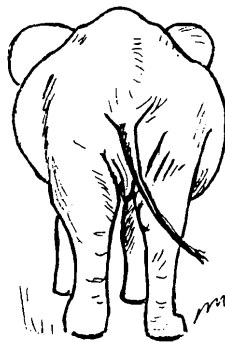
Zeg (gebaar) 'olifant'. Alle kinderen bewegen nu als olifant. Zeg (gebaar) 'beer'. De kinderen bewegen nu als beren enz.

2. Laat de kinderen achter elkaar gaan staan in een lange rij. Ze zijn olifanten en leggen hun 'slurf' op de schouder van hun voorganger. Voorop loopt een 'oma-olifant', een meisje dus. De oma-olifant' beweegt door de ruimte en de andere olifanten volgen. Stimuleer het meisje dat voorop loopt om steeds ingewikkelder patronen te maken.

3. Een van de kinderen is de baby-olifant. De baby is pas geboren en zijn ogen zijn nog dicht. De andere olifanten aaien de baby met hun slurf. Let erop dat de kinderen voorzichtig en zacht met de baby omgaan. Laat de kinderen om beurten 'baby' zijn.

4. Zet de kinderen in twee rijen tegenover elkaar.

Geef de ene rij de opdracht om naar het midden te bewegen als olifant (beer, aap) en de andere rij als beer (aap, olifant). Als de kinderen elkaar in het midden van de ruimte ontmoeten, wisselen ze van dier. Dus de 'olifanten' vervolgen hun weg als 'beer' en de 'beren' lopen verder als olifant.

DIERENBOEK OF DIERENTENTOONSTELLING (O, M, B)

Laat de kinderen een olifant, beer en/of aap tekenen, kleien, maken van papier maché of dierenlino's maken.

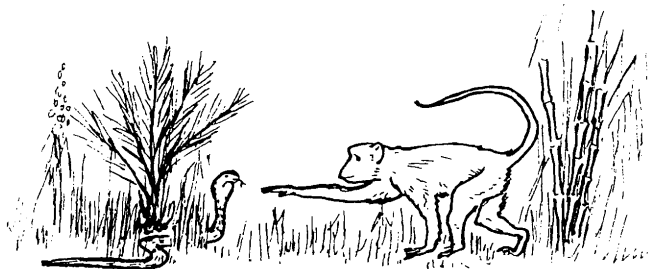
Papier maché

Per kind heb je minstens drie kranten nodig. Vraag de kinderen om kranten mee te nemen. Verknip de kranten niet, maar verscheur deze. De kranten vallen dan eerder uit elkaar. Gebruik warm water, dat werkt sneller. Laat de pulp bij voorkeur een nacht staan. Roer het mengsel goed door elkaar en maak klonten fijn. Trek huishoudhandschoenen aan (kranten geven af) en haal de pulp uit het water en knijp het water eruit. Leg de brokken op tafel. Voeg witte lijm toe aan de pulp en kneed de lijm erdoorheen. Gebruik als basis voor de papier maché dieren een plastic fles, een opgeblazen ballon of kippegaas dat in de gewenste vorm is gebogen. Dat spaart papier maché. Laat de dieren drogen. Als ze droog zijn, kunnen ze worden beschilderd.

Lino's

Lino's maken is alleen geschikt voor de oudere kinderen (vanaf de middenbouw). Geef ieder kind een stukje linoleum (ca. acht bij tien centimeter). Laat de kinderen eerst op papier een ontwerp maken van hun dier. Vervolgens zetten de kinderen hun tekening over op het linoleum. Leg uit dat wat ze wegsnijden wit wordt en wat ze niet wegsnijden gekleurd wordt met de inkt. Let erop dat ze de gutsjes goed gebruiken, dat wil zeggen: altijd van zich af snijden. Leg een grote glasplaat neer en knijp de drukverf (op waterbasis!) op de plaat uit. Rol zelf de verf wat uit. De kinderen halen de roller door de verf en rollen hun lino in. De kinderen leggen het papier voorzichtig op de lino en wrijven over het papier met de bolle kant van een lepel. Leg de kinderen uit dat het papier niet mag verschuiven, want dan komen er vlekken. Laat eventueel ieder kind zoveel afdrukken van de eigen lino maken als er kinderen in de groep zijn. Dan kun je voor alle kinderen een boekje maken door de blaadjes aan elkaar te nieten.

Maak een tentoonstelling van de produkten van de kinderen.

ELFJES (M, B)

Laat de kinderen een 'elfje' maken over een olifant, beer en/of aap.

Leg uit wat een elfje is: een gedichtje van elf woorden in de volgende vorm:

```

                1
            2           3
        4           5           6
    7           8           9           10
                11

```

Bijvoorbeeld:

```

                olifant
            ivoren      slag tand
        wapper      waai      oren
    aai      slurf      zwaai      slurf
                dikhuid

```

Geef ieder kind een stukje papier met het 'lege' elfje. Laat de kinderen eerst een ontwerp op klad maken. De kinderen kunnen hun elfje illustreren.

```

                -----
            -----      -----
        -----      -----      -----
    -----      -----      -----      -----
                -----

```

ZO STERK ALS EEN BEER (B)

Bespreek de volgende spreekwoorden en gezegden met de kinderen.

Je kunt er ook een spel van maken door de spreekwoorden en gezegden op kaartjes te schrijven. Laat de kinderen om beurten een kaartje trekken en vertellen wat ze denken dat het spreekwoord of gezegde betekent.

Olifanten

van een mug een olifant maken	overdrijven
zij zijn vrienden als olifanten	hele goede vrienden
als een olifant door de porseleinkast gaan	niet voorzichtig zijn, veel kapot maken
hij heeft een olifantshuid	hij heeft een dikke huid en voelt kritiek niet

Beren

sterk als een beer	heel sterk
een ongelikte beer	iemand die zich niet beleefd gedraagt
een beer van een vent	een grote man
beren op de weg zien	spoken zien, bang zijn voor iets

Apen

een gezicht als een aap	lelijk gezicht
een aangeklede aap	een lelijk mens
kinderen zijn apen	kinderen doen alles na
iemand voor aap zetten	iemand belachelijk maken
aap van een jongen!	kwajongen, stoute jongen
zich een aap schrikken	heel erg schrikken
zich een aap lachen	heel erg lachen

MIJN EIGEN KNUFFELDIER (O, M)

Vraag de kinderen om een knuffelbeest, speelgoeddiertje mee te nemen. Neem zelf een knuffelbeest van vroeger mee. Heb je dat niet, koop dan een knuffelbeest dat je aanspreekt.

Ga in een kring zitten. Vertel over je eigen knuffelbeest.

Stel ieder kind vragen over zijn knuffelbeest:

- Hoe heet hij?
- Van wie heb je hem gekregen?
- Wanneer?
- Wat is het leukste dat je met hem hebt meegemaakt?
- Wat vind je mooi van hem?

DIERENTUIN VAN DOZEN (O, M)

Laat de kinderen van dozen uit de supermarkt een diertuin maken voor hun knuffeldieren.

Je kunt de kinderen de dozen laten beschilderen met waterverf.

Zorg voor scharen, zodat ze ramen en deuren uit de dozen kunnen knippen. Plakband en nietmachines kunnen gebruikt worden om dozen aan elkaar te plakken of te nieten. Zorg eventueel voor stro, bladeren en takjes om in de dierenverblijven te leggen.

Touw kan voor meerdere doelen worden gebruikt, als speeltouw voor de apen, om een ruimte af te bakenen.

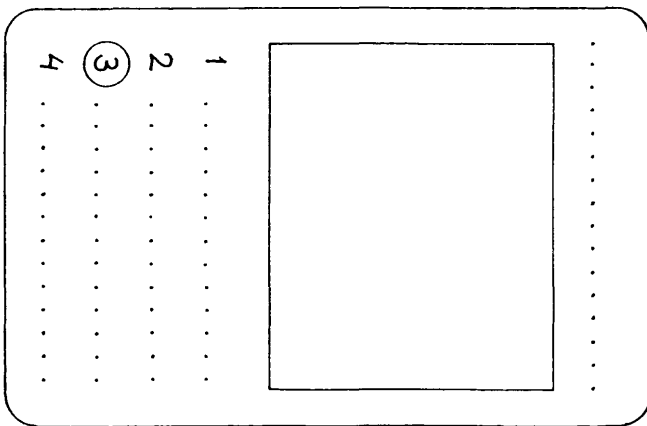

DIERENKWARTET (B)

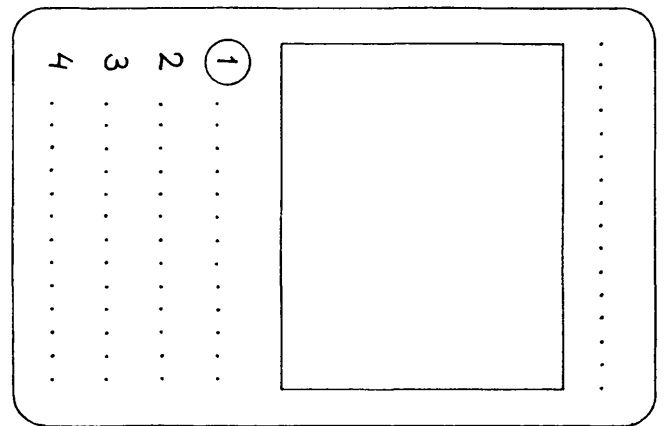
Laat de kinderen met elkaar een kwartet maken. Het kwartet bestaat uit tien categorieën. In iedere categorie zijn vier kaartjes. Er zijn dus veertig kaartjes in totaal. Ieder kind kiest een categorie uit het onderstaande lijstje of bedenkt zelf een categorie. Kopieer het velletje met de vier lege kaartjes. Geef ieder kind een velletje. Laat de kinderen de kaartjes losknippen en invullen. Leg uit dat de tekening in het vakje moet passen bij de omschrijving waar een rondje om het cijfer staat.

Mogelijke categorieën:

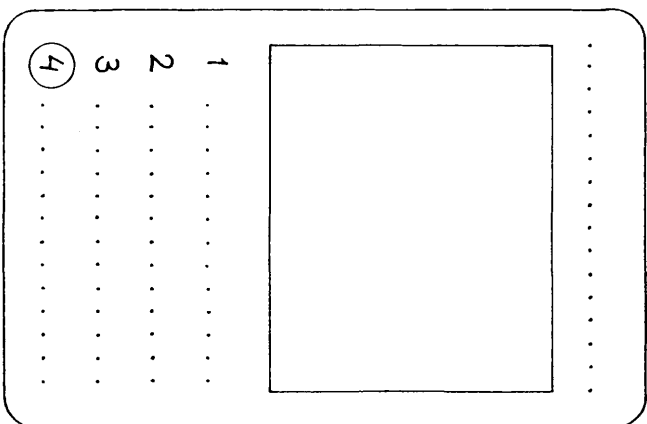
1. grote dieren
 2. kleine dieren
 3. dieren in de lucht
 4. dieren in het water
 5. dieren op het land
 6. gevaarlijke dieren
 7. dieren die eieren leggen
 8. huisdieren
 9. dieren waar mensen op zitten
 10. dieren met vier poten
- dieren met snavels, dieren met slurfen, dieren met haren, dieren met vinnen, dieren met twee poten...

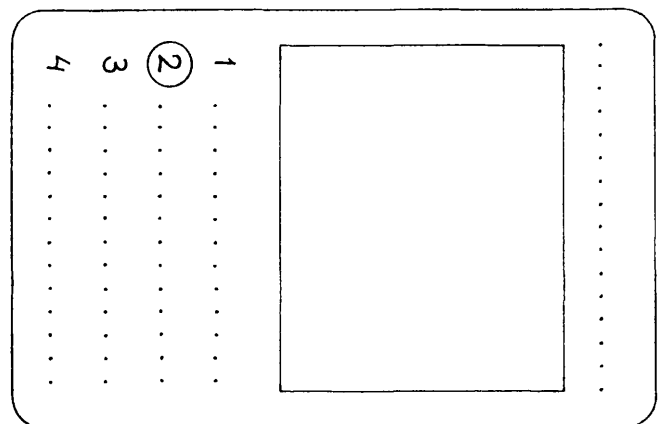
A rectangular card template with rounded corners. On the left side, there are four vertical columns of dots. The top row of dots is numbered 1, 2, 3, and 4 from right to left. The number 3 is circled. To the right of the dots is a large empty rectangular box for drawing. On the right side of the card, there are four vertical columns of dots.

A rectangular card template with rounded corners. On the left side, there are four vertical columns of dots. The top row of dots is numbered 1, 2, 3, and 4 from right to left. The number 1 is circled. To the right of the dots is a large empty rectangular box for drawing. On the right side of the card, there are four vertical columns of dots.

A rectangular card template with rounded corners. On the left side, there are four vertical columns of dots. The top row of dots is numbered 1, 2, 3, and 4 from right to left. The number 4 is circled. To the right of the dots is a large empty rectangular box for drawing. On the right side of the card, there are four vertical columns of dots.

A rectangular card template with rounded corners. On the left side, there are four vertical columns of dots. The top row of dots is numbered 1, 2, 3, and 4 from right to left. The number 2 is circled. To the right of the dots is a large empty rectangular box for drawing. On the right side of the card, there are four vertical columns of dots.

Bijlage Woordenlijst

OLIFANT

geboren
maan
nat
warm
zien
wachten
gebroken
groot
mooi
sterk
vader
grijs
avond
nacht
slapen
vogels
schildpad
aap
papa
weten
boom
berg
vandaag
morgen
volgende week
volgende maand
naam
water
rivier
modder
zon
moe
volhouden
bang
verlamd
weglopen
auto
mensen
gevaarlijk

BO EN TRA

beer
sneeuw
heuvels (lage bergen)
zalm
rode bessen
struiken
wortel
reis
hagelen
verhaal
vertellen
november
december
januari
februari
maart
april
mei
wakker
smelten
zee
waterval
koning
Witte
Grijze
Wolf
zeemeeuwen
adelaar
vorig jaar
hopen
niets over (alles op)
honger
moeder
kiezelstrand
schamen
genoeg
vriendje

BLOESEM

ver weg
oerwoud
staan
hoog
boom
mama
aap
nest
opstaan
vervelen
zeggen
antwoorden
weten
kijken
honger
dorst
zeuren
boos
baas
mooi(ste)
zilverkleurig
baard
plotseling
rood
oranje
blij
stil
spelen
wie
moeder
honing
zoeken
bijennest
groen
slang
gevaarlijk
geschrokken
bliksem
zien
geboren
banaan
morgen
moe